

Klauzurní práce z exekučního a insolvenčního práva

Exekuce

Student Filosofické fakulty Masarykovy univerzity Tibor Štáfek dostal v září 2016 nabídku bydlet s dalšími dvěma studenty v bytě místo na kolejích. V podstatě se mohli přestěhovat ihned, ale bylo potřeba zaplatit kauci a jeden nájem dopředu v celkové výši 12 000 Kč za jednu osobu. Jeho spolužáci tuto situaci vyřešili tím, že požádali o poskytnutí finančních prostředků rodiče, Tibor oslovil svého kamaráda Václava Lapského, jenž mu tuto částku zapůjčil (s tím, že mu ji během půl roku vrátí).

Při stěhování svých věcí z kolejí jel Tibor Štáfek tramvají č. 8, ve které se nacházel i revizor. Bohužel Tiborovi o jeden den prošla studentská předplacená měsíční jízdenka, a protože u sebe neměl prostředky na uhrazení pokuty na místě, vystavil mu revizor doklad o povinnosti zaplatit přírážku k jízdnému ve výši 1 500 Kč.

Jedním ze studentů, se kterými Tibor bydlel, byla i Anežka Jívová. Tibor si s Anežkou padli do oka. Následky na sebe nenechaly dlouho čekat: Anežka otěhotněla. Ještě dříve, než se jim narodil syn Tobiáš, se Anežka s Tiborem rozešla. Ohledně výchovy, výživy a styku s dítětem uzavřeli dohodu, v níž se Tibor Štáfek zavázal měsíčně na syna přispívat částkou 1 500 Kč. Tuto dohodu schválil v březnu 2018 rozsudkem soud.

Tibor v rámci studia pracoval jako knihovník v Moravské zemské knihovně v Brně, kde si vydělal v průměru 10 420 Kč čistého. Zároveň pobíral prospěchové stipendium ve výši 5 000 Kč měsíčně a za článek uveřejněný v časopise *American Journal of Theology & Philosophy* jednorázově obdržel od vydavatele 350 USD. I přes tyto příjmy nedokázal uhradit svému kamarádu Václavovi Lapskému dluh ve výši 12 000 Kč, a od července 2018 přestal též platit výživné na syna.

Václav Lapský po bezúspěšných urgencích k úhradě 12 000 Kč podal k soudu návrh na vydání platebního rozkazu. Návrh na vydání platebního rozkazu na zaplacení 1500 Kč proti Tiborovi Štáfkovi podal také Dopravní podnik města Brna, a. s., neboť Tibor neuhradil včas pokutu za jízdu na černo. Soud návrhům vyhověl a v obou případech uložil Tiboru Štáfkovi povinnost zaplatit žalovanou částku a nahradit náklady řízení. Dopravní podnik dne 6. 11. 2018, a po něm dne 3. 12. 2018 Václav Lapský, podali k soudu návrh na nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy. Dokonce i Anežce došla trpělivost a návrh na nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy podala také ona, a to dne 20. 12. 2018. Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy pro pohledávku Dopravního podniku bylo plátcí mzdy doručeno dne 3. 1. 2019, pro pohledávku Václava Lapského dne 6. 2. 2019, a pro pohledávku výživného dne 14. 2. 2019.

Otázky

- a) Jaké příjmy Tibora Štáfka lze ve výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy postihnout?

- b) V jakém pořadí budou uspokojovány pohledávky Václava Lapského, Dopravního podniku a Anežky Jívové? V jakém rozsahu lze právo na mzdu (jiný příjem) pro tyto pohledávky postihnout?

Insolvence

Společnost 1. propagační, s. r. o., se sídlem v Chebu, Sladkého 8/64, IČ 28490718, podniká v oboru propagace a marketingu sportovních akcí. Dne 1. 7. 2017 nastoupil na místo statutárního ředitele Libor Tučný jako tzv. krizový manager. Ke dni jmenování ředitele Tučného měla společnost nemalé dluhy, nicméně nově nastoupivší krizový manager podnikl řadu opatření ke zlepšení platební bilance společnosti. Situace se přesto vůbec nezlepšila. Z účetnictví 1. propagační, s. r. o., lze zjistit, že v současné době je její hospodářský stav následující:

Aktiva: 1. propagační, s. r. o., je vlastníkem zboží v hodnotě 1 500 000 Kč, které je uskladněno u společnosti AVANTI, s. r. o. Dále je vlastníkem čtyř vozidel Škoda Superb L&K 2,0 TSI v celkové hodnotě 3 500 000 Kč, parkujících v garážích společnosti FIČ, k. s. Pokud jde o nemovitý majetek, vlastní 1. propagační, s. r. o., pozemek se stavbou, v němž má sídlo, v hodnotě 4 500 000 Kč. V hotovosti má 1. propagační, s. r. o., 300 000 Kč, na bankovních účtech 850 000 Kč.

Pasiva: 1. propagační, s. r. o., dluží pěti obchodním partnerům částku 2 000 000 Kč; z nich jsou dvě pohledávky ve výši 500 000 Kč splatné (v současnosti dva měsíce po splatnosti). Svým pěti zaměstnancům dluží 1. propagační, s. r. o., 750 000 Kč na mzdách; všechny tyto pohledávky jsou splatné (z toho 250 000 Kč je jenom několik dnů po splatnosti, dalších 250 000 Kč měsíc a několik dnů po splatnosti, a konečně posledních 250 000 Kč dva měsíce a několik dnů po splatnosti). Daňové závazky a závazky ze sociálního a zdravotního pojištění zaměstnanců 1. propagační dosud hradila.

Dne 19. 11. 2019 podal na 1. propagační, s. r. o., jeden z obchodních partnerů, vůči nimž měla tato společnost neuhrazenou pohledávku – společnost Hopp, v. o. s, insolvenční návrh. Návrh obsahoval předepsané náležitosti, včetně ověření podpisu, a byl podán u věcně příslušného soudu. Soud následující den zveřejnil v insolvenčním rejstříku oznámení o zahájení insolvenčního řízení.

Dne 26. 11. 2019 navrhla 1. propagační, s. r. o., společnost FIČ, že by měla zájem na odkup u ní parkovaných vozů Škoda Superb. Obě strany se dohodly a uzavřely kupní smlouvu. Kupní cena byla sjednána ve výši 3 250 000 Kč. Tři miliony z toho se zavázal kupující zaplatit převodem z účtu; na zbývajících 250 000 Kč se měla podle dohody stran započíst pohledávka kupujícího proti prodávajícímu z titulu dlužného nájemného za parkovací místa.

Otázky

- a) Posudte, zda je 1. propagační, s. r. o., v úpadku.
- b) Mohla 1. propagační, s. r. o., platně a účinně prodat vozy Škoda Superb L&K 2,0 TSI společnosti FIČ, k. s., poté, co na ni byl podán insolvenční návrh?

Exekuce

Ad a)

Jaké příjmy Tibora Štáfka lze ve výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy postihnout?

I.

V exekuci (výkonu rozhodnutí) srážkami ze mzdy se postihuje právo povinného na mzdu (§ 276 OSŘ), nebo jiný příjem, se kterým se podle § 299 OSŘ nakládá jako se mzdou. Má-li povinný několik mezd nebo jiných příjmů, jsou postiženy jako celek.

K jiným příjmům, jež lze v exekuci na plat postihnout, patří mj. příjmy, které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní. K nim demonstrativní výčet obsažený v § 299 odst. 1 OSŘ řadí mj. stipendia [písm. e)]. Celkově lze tyto jiné příjmy charakterizovat tak, že nemají pouze jednorázový charakter, ale podobně jako mzda mohou být v závislosti na délce trvání jejich právního důvodu vypláceny opakovaně.

II.

Tibor Štáfek podle zadání pobírá mzdu za práci v Moravské zemské knihovně, dále v rámci studia na Masarykově univerzitě prospěchové stipendium, a konečně získal jednorázově částku za publikaci článku v zahraničním časopisu. Mzdovou pohledávku za práci knihovníka lze postihnout dle § 276 OSŘ. Opakovaně měsíčně vyplácené prospěchové stipendium může podléhat exekuci podle § 299 odst. 1 písm. e) OSŘ. Příjem za publikaci článku v zahraničním časopisu nevyhovuje charakteristice jiných příjmů v § 299 odst. 1 OSŘ, a proto by jej nebylo možno v exekuci na plat postihnout. Pro úplnost (nad rámec otázky) lze doplnit, že tuto částku by bylo možno exekvovat buď v rámci exekuce příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu (§ 303 OSŘ), nebo při mobiliární exekuci (viz § 333 OSŘ).

III.

Lze postihnout právo na mzdu za práci knihovníka a právo na prospěchové stipendium.

Ad b)

V jakém pořadí budou uspokojovány pohledávky Václava Lapského, Dopravního podniku a Anežky Jívové? V jakém rozsahu lze právo na mzdu (jiný příjem) pro tyto pohledávky postihnout?

I.

Pořadí, v němž se uspokojují pohledávky, určuje § 280 OSŘ. Je nutno v prvé řadě rozlišit, zda má být uspokojována pohledávka přednostní, či nepřednostní. K přednostním pohledávkám patří mj. pohledávky výživného [§ 279 odst. 2 písm. a) OSŘ]. Pro tyto pohledávky lze postihnout dvě třetiny z čisté mzdy (jiného příjmu), která zbývá po odečtení nezabavitelné částky a která se zaokrouhlí na koruny směrem dolů na částku dělitelnou třemi (§ 279 odst. 1 OSŘ). Přednostní pohledávky se

uspokojují nejprve z druhé třetiny, a teprve nestačí-li tato třetina k jejich plné úhradě, uspokojují se podle pořadí spolu s ostatními pohledávkami v třetině první. Absolutní přednost mají ve druhé třetině pohledávky výživného (§ 280 odst. 2 OSŘ).

Nepřednostní pohledávky se uspokojují pouze z první třetiny, a to podle jejich pořadí (§ 280 odst. 1 OSŘ). Pořadí pohledávek se řídí dnem, kdy bylo plátcí mzdy doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy (§ 280 odst. 3 OSŘ).

II.

Z pohledávek uvedených v zadání má nejvýhodnější postavení pohledávka výživného na nezletilého syna Tobiáše. Tato pohledávka má charakter pohledávky přednostní, a bude se proto uspokojovat nejprve z druhé třetiny zbytku čisté mzdy povinného (§ 280 odst. 2 OSŘ). Pokud by tato druhá třetina k jejímu plnému uspokojení nestačila, použila by se k její úhradě třetina první. V ní by však byla tato část pohledávky uspokojována podle pořadí, bez ohledu na to, že jde o přednostní pohledávku (§ 280 odst. 1 OSŘ).

Pohledávka dopravního podniku je, stejně jako pohledávka ze zápůjčky, pohledávkou nepřednostní. Uspokojí se pouze z první třetiny, a to podle svého pořadí. Vzhledem k posloupnosti, v němž byla pro jednotlivé pohledávky doručena usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí plátcí mzdy, to znamená, že nejprve se uspokojí pohledávka Dopravního podniku (usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí doručeno dne 3. 1. 2019), a teprve poté pohledávka Václava Lapského (usnesení doručeno dne 6. 2. 2019). Po plném uspokojení těchto pohledávek by bylo možno uspokojit zbytek pohledávky výživného na nezletilého syna (usnesení doručeno jako poslední až 14. 2. 2019).

III.

Z druhé třetiny zbytku čisté mzdy se uspokojí pohledávka výživného. Z první třetiny bude postupně podle pořadí uspokojena pohledávka Dopravního podniku, Václava Lapského, a teprve poté případný zbytek pohledávky výživného.

Insolvence

Ad a)

Posudte, zda je 1. propagační, s. r. o., v úpadku.

I.

Úpadek dlužníka je upraven v § 3 insolvenčního zákona (dále jen „IZ“). Úpadek může mít podle tohoto ustanovení dvě formy.

První z nich představuje platební neschopnost, k jejímž znakům patří pluralita věřitelů, peněžité závazky více než 30 dnů po splatnosti a neschopnost tyto závazky plnit (§ 3 odst. 1 IZ). V § 3 odst. 2 a 3 upravuje insolvenční zákon vyvratitelné domněnky neschopnosti nebo naopak schopnosti dlužníka plnit peněžité závazky. Takto se presumuje, že dlužník, který je podnikatelem a vede účetnictví, je schopen plnit své závazky, pokud mezera krytí (rozdíl mezi výší splatných závazků a výší disponibilních prostředků) představuje méně než 10% výše splatných peněžitých závazků.

Druhou formou úpadku je předlužení (§ 3 odst. 4 IZ). To je vedle plurality věřitelů charakterizováno tím, že souhrn (splatných i nesplatných) závazků dlužníka převyšuje hodnotu jeho majetku. Předlužení se na rozdíl od platební neschopnosti může týkat jenom podnikajících fyzických osob a právnických osob.

II.

Společnost 1. propagační, s. r. o., dluží pěti obchodním partnerům a pěti zaměstnancům. Má tedy deset věřitelů, z toho sedm s pohledávkami po splatnosti, čímž je naplněn nezbytný předpoklad úpadku jak u platební neschopnosti, tak u předlužení.

Další předpoklady stanovené pro obě formy úpadku je nutno posuzovat samostatně.

Pro platební neschopnost se vyžaduje existence peněžitých závazků po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti [§ 3 odst. 1 písm. b) IZ]. Tento předpoklad je naplněn, neboť závazky vůči dvěma obchodním partnerům jsou více než dva měsíce po splatnosti, a závazky vůči zaměstnancům jsou ze dvou třetin více než měsíc po splatnosti.

Posledním předpokladem této formy úpadku je, že dlužník není schopen tyto závazky plnit [§ 3 odst. 1 písm. c) IZ]. Vzhledem k tomu, že 1. propagační, s. r. o., je podnikatelem a vede účetnictví, je nutno posoudit, zda je naplněna vyvratitelná domněnka týkající se mezery krytí, jež je upravena v § 3 odst. 3 IZ. Disponibilní prostředky 1. propagační představují její peníze na bankovních účtech ve výši 850 000 Kč a hotovost ve výši 300 000 Kč; celkem tedy její disponibilní prostředky činí 1 150 000 Kč. Splatné závazky se skládají z dluhů vůči obchodním partnerům ve výši 500 000 Kč a zaměstnancům ve výši 750 000 Kč; dohromady 1 250 000 Kč. Desetinu výše splatných peněžitých závazků představuje částka 125 000 Kč. Rozdíl mezi výší splatných peněžitých závazků (1 250 000 Kč) a výší disponibilních prostředků (1 150 000 Kč) činí 100 000 Kč, což je méně než desetina výše splatných závazků (125 000 Kč). Uplatní se proto vyvratitelná domněnka, podle níž je 1. propagační, s. r. o., schopna splácet své peněžité závazky (§ 3 odst. 3 IZ). Nelze proto přijmout závěr, že je 1. propagační v platební neschopnosti.

Totéž platí i ohledně předlužení (jímž je nutno se zabývat s ohledem na povahu 1. propagační, s. r. o., coby právnické osoby). Souhrn závazků (splatných, ale v tomto případě i nesplatných) činí 2 750 000 Kč. Hodnota zboží (1 500 000 Kč), automobilů (3 500 000 Kč) a nemovitosti (4 500 000 Kč) hodnotu závazků převyšuje; při zohlednění disponibilních zdrojů je tento rozdíl ještě větší.

III.

Společnost 1. propagační, s. r. o., není v úpadku.

Ad b)

Mohla 1. propagační, s. r. o., platně a účinně prodat vozy Škoda Superb L&K 2,0 TSI společnosti FIČ, k. s., poté, co na ni byl podán insolvenční návrh?

I.

Dnem, kdy věcně příslušnému soudu dojde insolvenční návrh, je insolvenční řízení zahájeno (§ 97 odst. 1 IZ). Účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky oznamující zahájení tohoto řízení v insolvenčním rejstříku (§ 109 odst. 4 IZ). Postup soudu při zveřejnění oznámení upravuje § 101 IZ.

Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení jsou upraveny v § 109 a násl. IZ. Nakládání s majetkovou podstatou se týká § 111 IZ. Podle tohoto ustanovení se zakazuje dlužníkovi od okamžiku nastoupení účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení nakládat s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoliv zanedbatelné zmenšení (§ 111 odst. 1 IZ). Právní úkony učiněné v rozporu s tímto zákazem – nejde-li o výjimky podle druhého odstavce § 111 IZ – jsou vůči věřitelům neúčinné, leda by k nim dal předem souhlas insolvenční soud. Takový úkon je tedy platný, ale vůči věřitelům neúčinný. Proto plnění z něj náleží do majetkové podstaty dlužníka (§ 205 odst. 4 IZ).

Majetkovou podstatu tvoří podle § 2 písm. e) majetek určený k uspokojení dlužnických věřitelů. Blíže pojem a rozsah majetkové podstaty konkretizuje § 205 IZ podle toho, zda řízení bylo zahájeno na základě návrhu dlužníka nebo věřitele.

II.

Vozy Škoda Superb představovaly movité věci, které byly ve vlastnictví 1. propagační, s. r. o. Šlo tedy o majetek, ze kterého by mohli být uspokojeni její věřitelé, pokud by bylo rozhodnuto o úpadku, tj. o majetek, který by ve smyslu § 111 odst. 1 IZ náležel do majetkové podstaty. Proto od okamžiku nastoupení účinků zahájení insolvenčního řízení – dne 20. 11. 2019 zveřejněním oznámení o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku – s ním 1. propagační, s. r. o., nemohla nakládat způsobem uvedeným v § 111 odst. 1 IZ. Mezi tyto zakázané způsoby dispozic s majetkem patří mj. podstatné změny ve skladbě majetku. Vzhledem k tomu, že hodnota celého vozového parku představuje podstatnou část z celkové hodnoty majetku 1. propagační, s. r. o., lze jejich prodej považovat právě za takovou podstatnou změnu skladby majetku, který by mohl náležet do majetkové podstaty.

S ohledem na to, že si smluvní strany kupní smlouvy nevyžádaly předchozí souhlas insolvenčního soudu (§ 111 odst. 3 IZ) a nešlo ani o výjimky dle § 111 odst. 2 IZ, lze kupní smlouvu považovat za neúčinný právní úkon (§ 111 odst. 3 IZ). Platnost kupní smlouvy však porušením uvedeného zákazu není dotčena.

III.

Kupní smlouva o prodeji vozů Škoda Superb je sice platným jednáním, ale pokud by bylo rozhodnuto o úpadku, hledělo by se na ni jako na smlouvu neúčinnou.